

Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Hovenierstraat te Wervik

Annelies De Raymaeker
Laurane Dupont

Tienen, 2017
Studiebureau Archeologie bvba

Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Hovenierstraat te Wervik

**Annelies De Raymaeker
Laurane Dupont**

**Tienen, 2017
Studiebureau Archeologie bvba**

Colofon

Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Hovenierstraat te Wervik

Initiatiefnemer:	Danneels NV
Projectleiding:	Annelies De Raymaeker
Erkend archeoloog:	Annelies De Raymaeker
Auteurs:	Annelies De Raymaeker & Laurane Dupont
Foto's en tekeningen:	Studiebureau Archeologie bvba (tenzij anders vermeld)

Op alle teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Studiebureau Archeologie bvba mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd, bewerkt en/of openbaar gemaakt, hetzij door middel van webpublicatie, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

Studiebureau Archeologie bvba
Bietenweg 20
3300 Tienen
www.studiebureau-archeologie.be
info@studiebureau-archeologie.be
tel: 0474/58.77.85
fax: 016/77.05.41

©2017, Studiebureau Archeologie bvba

2.1 Administratieve gegevens

Wervik, Afd. 1 Sectie A, percelen 576K en 577K (partim)

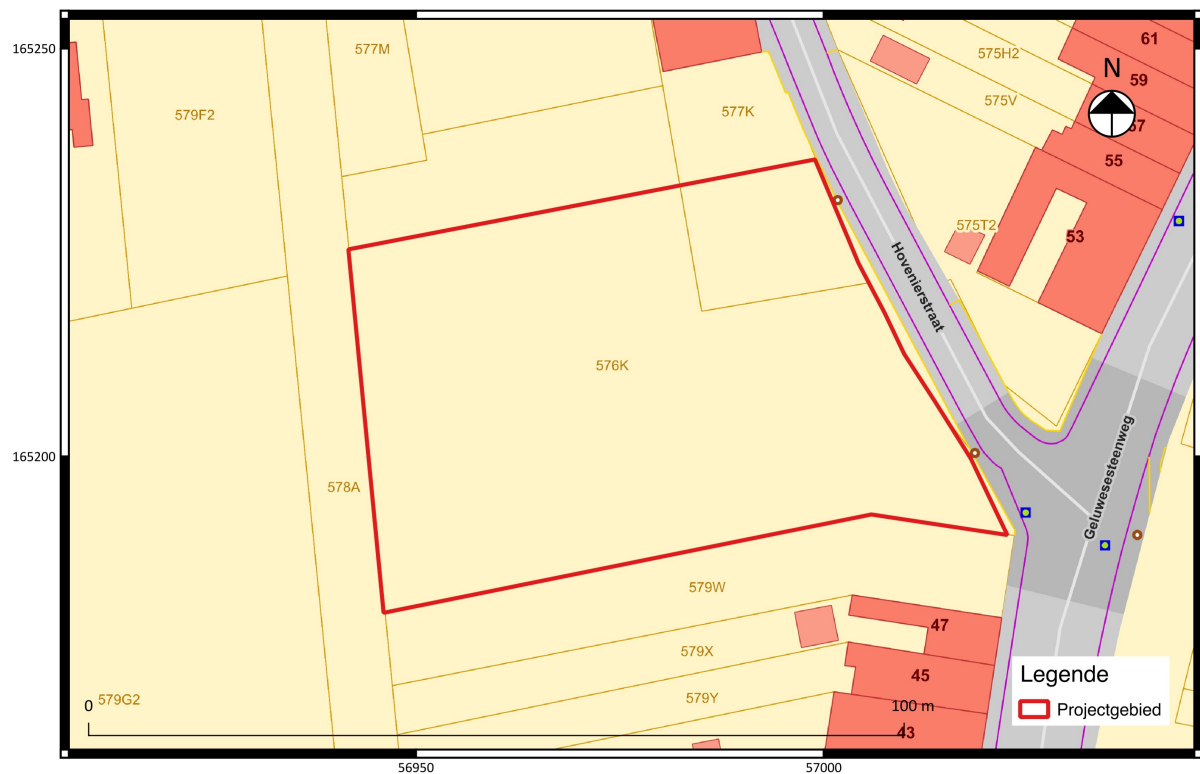

Fig. 2.1: Kadasterplan met aanduiding van het projectgebied (©CADGIS).

2.2 Gemotiveerd advies

Het terrein heeft een oppervlakte van 3049 m² en is momenteel in gebruik als grasland. De initiatiefnemer plant een verkaveling van de bestaande percelen 576K en 577K (gedeeltelijk) voor de inplanting van vijf bouwloten en een nieuwe wegenis. De individuele percelen hebben een oppervlakte die schommelt tussen de 276 m² en 612 m². De totale oppervlakte van de wegenis zelf bedraagt 792 m². Het volledige areaal van de verkaveling dient te worden beschouwd als een zone waar het bodemarchief wordt bedreigd door (diepe) graafwerkzaamheden.

Het projectgebied ligt in een regio met een groot archeologisch potentieel. De goede landschappelijke positie op een hoger en droger gelegen zone nabij de alluviale vlakte van de Leie en de St.-Jansbeek vormt een gunstige situatie zowel voor tijdelijke occupatie tijdens de prehistorische periode als voor meer permanente bewoning tijdens alle recentere periodes. De natuurlijke bodem van het onderzoeksterrein, nl. matig droge zandleembodems, zijn bovendien zeer geschikt voor bewoning, akkerbouw en veeteelt en trokken reeds vroeg de eerste landbouwers aan. Aan de hand van archeologische sporen in de omgeving van het projectgebied wordt een verhoogde verwachting vooropgesteld voor de Romeinse periode, de middeleeuwen en de Nieuwe Tijd. Een archeologische campagne op slechts 80 m van het projectgebied leverde namelijk sporen op van Romeinse en middeleeuwse grachtensystemen. De late middeleeuwen worden vooral gekenmerkt door een intensieve rurale bewoningen van het gebied in de vorm van vierkantshoeves en walgrachtsites. Historische kaarten tonen aan dat het projectgebied in de 18de eeuw bebouwd was. Later verdwijnt deze bebouwing en blijft het terrein continue in gebruik als grasland.

Aangezien de geplande bouwwerkzaamheden de bodemopbouw voor een groot deel zullen verstoren en om zekerheid te krijgen over de mogelijke aanwezigheid van archeologische waarden binnen het projectgebied is verder onderzoek aan te bevelen. Momenteel is verder **archeologisch vervolgonderzoek echter niet mogelijk** omdat terrein nog niet in eigendom is van de initiatiefnemer. Dit creëert een **juridische onmogelijkheid** voor het uitvoeren van archeologisch vervolgonderzoek met ingreep in de bodem. Hierdoor zal een programma van maatregelen worden opgesteld voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem⁶.

⁶ Zoals omschreven in het Erfgoeddecreet 2013, 5.4.7 “Procedure bij de onmogelijkheid of de onwenselijkheid om voorafgaand aan het aanvragen van de vergunning een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem uit te voeren”.

2.3 Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem

2.3.1 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

De doelstelling van dit uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem betreft het formuleren van uitspraken omtrent de aan- of afwezigheid van één of meerdere archeologische vindplaatsen en het potentieel op archeologische kennisvermeerdering.

Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Op welke dieptes bevinden zich relevante archeologische niveaus?
- Zijn er nog intacte bodems aanwezig?
- In hoeverre is de oorspronkelijke bodem (sub)recent verstoord?
- Zijn archeologische sporen aanwezig binnen het onderzoeksgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in de ruimte en in de tijd?
- Is verder archeologisch onderzoek nodig?

De onderzoeksmethode beslaat de oppervlakte van 3049 m², zoals die is afgebakend op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek (fig. 2.2). De onderzoeksdoelen zijn succesvol bereikt wanneer de vooropgestelde onderzoeksvragen en de bijkomende onderzoeksvragen van het assessment beantwoord zijn.

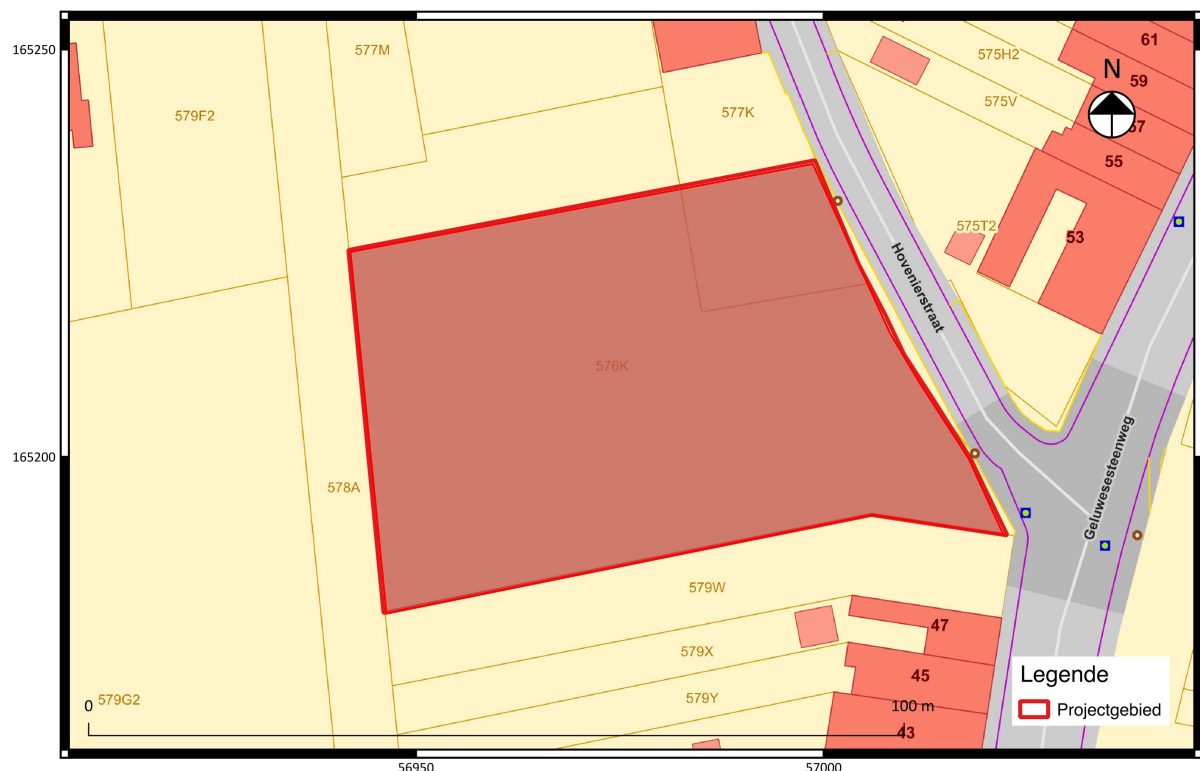

Fig. 2.2: Kadasterplan met inkleuring (groen) van de delen van het projectgebied die in aanmerking komen voor uitgesteld vooronderzoek (©CADGIS).

2.3.2 Onderzoeksmethode

De keuzes van de methodes voor verder vooronderzoek en het wel/of niet uitvoeren van deze onderzoeken, worden gebaseerd op de volgende vier criteria

- 1° is het MOGELIJK deze methode toe te passen op dit terrein (ook kosten-batenanalyse)?
- 2° is het NUTTIG deze methode toe te passen op dit terrein?
- 3° is het overdreven SCHADELIJK voor het bodemarchief om de methode toe te passen op het terrein?
- 4° is het NOODZAKELIJK om deze methode toe te passen op dit terrein (ook kosten-batenanalyse)?

In eerste instantie wordt de opportuniteit van de diverse methoden voor vooronderzoek zonder ingreep in de bodem afgewogen.

Methode	Opportuun	Motivering
Landschappelijke profielputten	Nee	Er wordt binnen het projectgebied geen specifieke bodemkundige situatie verwacht die het graven van landschappelijke profielputten noodzakelijk maakt. Het uitgevoerde bureauonderzoek heeft geen verwachting gecreëerd voor het aantreffen van een prehistorische artefactensite.
Geofysisch onderzoek	Nee	Geofysisch onderzoek is niet aangewezen omdat dit geen gegevens over de chronologie van de eventueel gedetecteerde fenomenen kan opleveren. Ook dient er op gewezen te worden dat vooral grote en specifieke sporen opgemerkt worden tijdens dit soort onderzoek. Kleinere sporen die mogelijk deel uit maken van een plattegrond worden al sneller niet opgemerkt. Ook dient na de uitvoering van geofysisch onderzoek steeds verder onderzoek met ingreep in de bodem plaats te vinden om de aard van de aangetroffen anomalieën te verifiëren.
Veldkartering	Nee	Binnen dit onderzoek biedt deze methode geen meerwaarde en zal dit vermoedelijk niet tot kenniswinst leiden.

Vervolgens wordt de opportuniteit van de diverse methoden voor vooronderzoek met ingreep in de bodem afgewogen.

Methode	Opportuin	Motivering
Verkennd archeologisch booronderzoek	Nee	Tijdens het uitgevoerde bureauonderzoek werden geen elementen aangetroffen die wijzen op de mogelijke aanwezigheid van een steentijd artefactensite. Hoewel deze methode niet overdreven destructief is, lijkt het toch geen meerwaarde of kenniswinst te bieden voor het onderzoek.
Waarderend archeologisch booronderzoek	Nee	Tijdens het uitgevoerde bureauonderzoek werden geen elementen aangetroffen die wijzen op de mogelijke aanwezigheid van een steentijd artefactensite. Hoewel deze methode niet overdreven destructief is, lijkt het toch geen meerwaarde of kenniswinst te bieden voor het onderzoek.
Proefputten in functie van steentijd artefactensites	Nee	Tijdens het uitgevoerde bureauonderzoek werden geen elementen aangetroffen die wijzen op de mogelijke aanwezigheid van een steentijd artefactensite. Hoewel deze methode niet overdreven destructief is, lijkt het toch geen meerwaarde of kenniswinst te bieden voor het onderzoek.
Proefsleuven en/of proefputten	Ja	Het is nuttig deze methode toe te passen op het terrein, omdat de onderzoekstechniek een beter ruimtelijk inzicht biedt dan de voorgaande onderzoekstechnieken. Omwille daarvan, en de verwachting dat er geen complexe verticale stratigrafie aanwezig is, is een proefsleuvenonderzoek aangewezen. De resultaten van een proefsleuvenonderzoek kunnen een antwoord verschaffen op de onderzoeksvragen sub 2.3.1.

Na afweging van de opportuniteit van elke individuele onderzoeksmethode wordt de combinatie van verschillende methoden afgewogen op basis van dezelfde criteria. Op basis van de bovenstaande afwegingen wordt een **vervolgonderzoek in uitgesteld traject** geadviseerd, dat bestaat uit een **proefsleuvenonderzoek** dat zal worden uitgevoerd nadat het volledige projectgebied in handen is van de initiatiefnemer, wat ook na het verkrijgen van de verkavelingsvergunning zal zijn.

2.3.3 Onderzoekstechnieken

Proefsleuvenonderzoek: techniek en motivatie

De sleuven worden aangelegd volgens de Code van Goede Praktijk hoofdstuk 8.6. De aangelegde proefsleuven hebben een breedte van 2 m met een maximale tussenafstand (van as tot as) van 15 m. Er wordt gekozen voor 2 m brede sleuven en niet voor 4 m brede omdat dit praktischer is in uitvoer. Omwille van de praktische redenen zoals het evenwijdig werken aan de langste perceelgrens, worden de haaks op de Hovenierstraat aangelegd met een west-oost oriëntatie (fig. 2.3). De sleuven moeten minstens 10% van het volledige terrein beslaan, tenzij tijdens de uitvoering van de werken grote bodemverstoringen worden vastgesteld. In totaal moet minstens 12,5% van het terrein onderzocht worden. De resterende 2,5 % wordt door middel van kijkvensters aangelegd.

De proefsleuven en kijkvensters worden uitgegraven met een graafmachine met een tandenloze bak. De proefsleuven worden aangelegd op alle archeologische niveaus. De teelaarde en het eventuele onderliggende colluvium worden verwijderd. Bij het leesbaar maken van het te registreren grondvlak dient aandacht te worden besteed voor de aanwezigheid van lithisch materiaal. Hoewel er tijdens het bureauonderzoek geen specifieke verwachting wordt opgesteld voor het aantreffen van een steentijdsite, kan een dergelijke site niet uitgesloten worden. Indien een steentijdsite wordt aangetroffen tijdens het proefsleuvenonderzoek, worden de artefacten in 3D geregistreerd. Het materiaal wordt tijdens het veldwerk voorgelegd aan een ervaringsdeskundige lithische artefacten.

De uitvoerders van het proefsleuvenonderzoek dienen niet te beschikken over bijkomende specifieke competenties ten opzichte van deze opgenomen in de Code van Goede Praktijk.

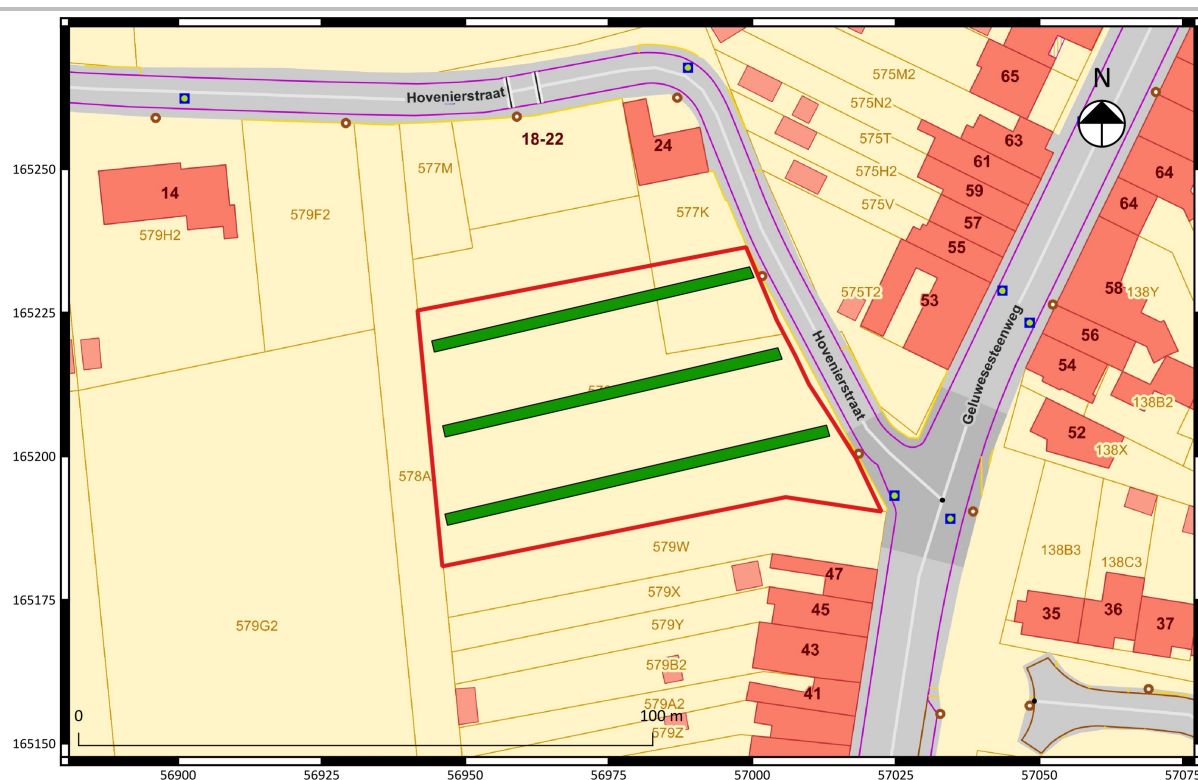

Fig. 2.3: Sleuvenplan met aanduiding van de proefsleuven in groen (geprojecteerd op de kadasterkaart).

2.3.4 Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er zijn geen afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk voorzien.